

Конвенция за световното културно и природно наследство

Местата по **световно природно наследство** са територии, включени в списъка на Конвенцията за световно природно и културно наследство.

Конвенцията е приета през 1972 г. и днес в нея са включени 186 държави.

Съгласно Конвенцията "природното наследство" включва:

- природните паметници, състоящи се от физически и биологически образувания или групи от такива образувания с изключително световно значение от естетическа или научна гледна точка,
- геологическите и физиографическите образувания и строго определените зони, които представляват местообитание на застрашени животински и растителни видове с изключително световно значение от научна гледна точка или от гледна точка на необходимостта от тяхното съхранение,
- строго определените природни обекти или зони с изключително световно значение от научна гледна точка, от гледна точка на необходимостта от тяхното съхранение или поради уникалната им природна красота.

Всяка държава - страна по тази Конвенция, трябва да определи такива обекти и да осигури тяхната защита чрез наличните си ресурси и международната помощ и сътрудничество.

Към ЮНЕСКО е учреден специален Комитет за световното наследство, който е отговорен за прилагането на Конвенцията на международно ниво. Комитетът за световно наследство е подпомаган от Секретариат, назначен от Генералния директор на ЮНЕСКО. Международния съюз за опазване на природата и нейните ресурси (IUCN) подпомага разработването на документацията за работата на Комитета.

Комитетът съставя и поддържа "Списък на застрашеното световно наследство", който включва обекти от световното природно или културно наследство, които са застрашени поради различни причини.

Към Конвенцията е създаден фонд за опазване на световното културно и природно наследство с изключително световно значение, наречен "Фонд на световното наследство". Отпуснатата от Комитета за световно наследство помощ може да бъде под следните форми:

Цялата отговорност за съдържанието на изданието се носи от Черноморска мрежа на неправителствените организации и при никакви обстоятелства не може да се приема, че то отразява официалното становище на ФМ на ЕИП и Договарящия орган.

- изследване на научните и техническите проблеми, свързани със защитата, съхранението, популяризирането и възстановяването на културното и природното наследство;
- осигуряване на експерти, техници и квалифицирана работна ръка за обезпечаване на задоволително изпълнение на одобрения проект;
- подготовка на специалисти на всички нива в областта на идентификацията, защитата, запазването, популяризацията и възстановяването на културното и природното наследство;
- доставка на оборудване, което заинтересованата страна не притежава или не е в състояние да придобие;
- предоставяне на заеми с ниска лихва или такива, които могат да се погасяват дългосрочно;
- отпускане на безвъзмездни субсидии при изключителни случаи и специална мотивация.

Включването на дадена територия в списъка на световното природно наследство е знак за нейната ценност. Тя е обект на международно наблюдение и по-приоритетна за финансиране и за решаване на нейни проблеми.

България е една от първите страни подписали Конвенцията за световно природно и културно наследство. Две български места са включени в този списък – северната част от Пирин планина и езерото Сребърна.

Включването на определен територия в списъка не решава нейните проблеми и не осигурява нейното опазване и управление. Това се осигурява чрез националното законодателство на всяка страна. Опазването на Пирин и Сребърна се осигурява от Закона за защитените територии - северен Пирин е част от Национален парк Пирин, а езерото Сребърна е част от поддържан резерват «Сребърна». С изграждането на европейската мрежа Натура 2000 и двете територии бяха включени също в защитени зони по Директивите за птиците и хабитатите (Пирин и Сребърна). Така те станаха обект на защита, а и на финансиране от Европейския съюз.

Сребърна е типичен пример за територия обект на грижа на няколко международни Конвенции, европейски директиви и българското законодателство. Освен за место от световно природно значение по тази Конвенция, тя е включена и в списъка на Рамсарските места, обявена е за защитена територия (поддържан резерват) и защитена зона по двете директиви (Сребърна). След засилената еутрофикация на езерото, то бе включено за периода 1992-2003 в Списък на застрашеното природно наследство. След подобряване на екологичното му състояние, то бе извадено от него.

В момента Национален парк Пирин е в процедура за включване в списъка на Застрашеното природно наследство. В случай, че българското правителство не даде ясни гаранции, че няма да има нови ски курорти в Националния парк, то ЮНЕСКО ще го включи в списъка на Застрашеното природно наследство. А в случай, че курорти бъдат построени, то ЮНЕСКО ще изключи Пирин от „Листа на световното наследство“.

Въпреки много добре разработените препоръки в тази Конвенция, тя не функционира добре. Първо всички обекти могат да бъдат вкарани в нея само по предложение на страните членки. Естествено те не желаят да предлагат проблемни обекти, които впоследствие могат да влезнат в списъка на застрашеното световно наследство. Пример за това е и България, която през 2008 година в последния момент си изтегли предложението за разширяване на границите на Пирин (в момента обекта на

Световното наследство е само малка част от Националния парк, а предложението включваше разширяване на цялата площ от Националния парк). Фонда към Конвенцията не е голям и не може да покрие наличните нужди за финансиране и подпомагане на обектите на световното наследство. Същевременно секретариата на Конвенцията няма сила да налага глоби на държавите, които не си защитават собствените обекти. Тоест ако утре България построи 250 км ски писти в Северен Пирин и го унищожи (както се предвижда в плановете на мега курорта Кулиното – Банско – Добринище), то единственото, което може да направи ЮНЕСКО е да изключи Пирин от листа на Световното природно наследство.